

مزایای بازار توافقی ارز

چند ماه پس از شروع به کار دولت چهاردهم، بازنگری در سیاست‌های ارزی با هدف ثبات بیشتر اقتصادی، حذف رانت، بهبود تراز تجاری و مقابله با اقتصاد دستوری و پیامدهای منفی آن برای صنایع کشور در دستور کار قرار گرفت. در همین راستا وزیر اقتصاد در شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی تأکید کرد: «نرخ ارز باید توافقی تعیین شود.» به این ترتیب با اعلام بانک مرکزی از ۲۴ آذرماه بازار توافقی ارز تجاری در مرکز مبادله ارز و طلا راه‌اندازی شد و تا پایان بهمن‌ماه سال جاری تمامی صادرکنندگان ملزم به عرضه ارز در این بازار هستند.

قبل از راه‌اندازی نخستین بازار توافقی حواله ارز در کشور، شرکت‌های صادرکننده مجبور بودند ارز خود را با نرخ‌های دستوری در سامانه نیما عرضه کنند که نرخ‌ها غالباً اختلاف بیش از ۳۵ درصدی با نرخ‌ها در بازار غیررسمی داشت. با کنار رفتن سامانه نیما و راه‌اندازی بازار توافقی حواله ارز، نرخ‌ها بر اساس عرضه و تقاضا و مکانیسم حراج در دامنه متقارن ۳± توسط صادرکنندگان و واردکنندگان کشف می‌شود. قیمت پایانی روزانه حواله ارز، به‌صورت میانگین وزنی محاسبه و معیار وزن‌دهی حجم معاملات نرخ‌های کشف شده است. در خط‌مشی جدید از مکانیسم بازار توافقی کمک گرفته تا سیاست‌گذار بتواند اهدافش را در حکمرانی بازار از بهتر محقق کند.

از طریق سازاز توافقی حواله ارز، تخصیص به نیاز تجاری کشور دقیق‌تر صورت می‌گیرد و معامله و نگهداری در بازار ارز با انگیزه کسب سود کم‌رنگ‌تر خواهد شد. نیازی به جست‌وجوی طرف معامله نیست و تعهدات خرید و فروش از نظر حقوقی الزام‌آور هستند و اقدام دیگری در این زمینه ضرورت ندارد. نقدشوندگی و امور تسویه، سرعت مناسبی خواهد داشت که امکان برنامه‌ریزی را در فروش یا تأمین ارز فراهم می‌کند (امکان تسویه حداکثر تا ۱۴ روز). با حمایت از تولید ارزآور و کاهش انگیزه برای واردات غیرضرور (سوءاستفاده‌های احتمالی)، تراز تجاری کشور بهبود یافته و علامت‌دهی لازم مبنی بر ثبات بیشتر بازار داخلی ارز داده می‌شود.

با مدنظر قرار دادن قیده‌های اساسی در نحوه عملیاتی کردن این بازار، عمق بازار غیررسمی که محل اصلی سفته‌بازان، خالی‌فروشان یا تأمین‌کنندگان ارز موردنیاز قاچاق هستند کاهش می‌یابد. هزینه مبادله و کارمزد‌های چند مرحله‌ای منشأ افزایش نرخ نخواهند بود و بازگشت ارز به کشور تسریع و تقویت می‌شود.

با جلب و حفظ اعتماد در سرتاسر روند عملیاتی کردن این بازار، یکی از اصلی‌ترین رانت‌ها و ضربه‌ها به بدنه تولید و سرمایه‌گذاری کشور حذف می‌شود و عدم النفع تولیدکنندگان صادرات‌محور و سرمایه‌گذاران در این صنایع کاهش می‌یابد. این درحالی است که، ثبات بازار ارز و تثبیت اقتصادی خواسته اولویت‌دار نمایندگان بخش خصوصی به حساب می‌آید که این اقدام هم‌سوا با این مطالبه مهم به شمار می‌رود. سیاست جدید موجب بهبود وضعیت سودآوری و در راستای مقابله با روند کاهش حاشیه سود شرکت‌ها و بورسی نیز خواهد بود. شرکت‌های صادرات‌محور حاضر در بازار سرمایه بیش از ۴۴ درصد ارزش بازار سهام ایران را تشکیل می‌دهند و این خط‌مشی تأثیرات مثبتی بر آن‌ها می‌گذارد. به نحوی که عدم النفع آن‌ها از رانت ارزی کاهش یافته و افزایش سطح تولید و فروش صادراتی، توجیه بیشتری برای آن‌ها در پی دارد. با بهبود عملکرد فروش و به‌ویژه درآمد صادراتی صنایع، چشم‌انداز سودآوری روشن‌تر شده و جذابیت‌های سرمایه‌گذاری در آن‌ها افزایش می‌یابد. از طرفی با ورود منابع و نقدینگی بیشتر به بازار سرمایه از جمله به نیاز بدهی کشور، امکان تجهیز منابع مالی برای بنگاه‌ها با نرخ‌ها کمتر تسهیل می‌شود. در بورس‌های کالایی مبنای تعیین قیمت پایه محصولات، بازارمحورتر خواهد شد و آسیب وارده به اسپرد و حاشیه سود صنایع تا حد زیادی از این ناحیه نیز ترمیم می‌شود. افزایش حجم و ارزش تولیدات به تعادل بخشی در بازار کالا و خدمات و مهار مؤثرتر تورم قیمت‌ها کمک می‌کند. البته سازوکار و رویه صحیح در سیاست‌گذاری ارزی، منافاتی با وضع برخی مقررات تجاری مبنی بر اولویت دادن به تأمین نیاز داخل ندارد.

اقتصاد

گزارش

رامین بیات

روزنامه نگار

طی سال‌های اخیر، تأمین مالی پروژه‌های اقتصادی و صنعتی یکی از موضوعاتی است که با چالش‌های فراوانی روبه‌رو بوده است. حال در چنین شرایطی استفاده از ظرفیت شرکت پروژه‌ها می‌تواند راهگشا باشد. این نهادها با جذب سرمایه از طریق مشارکت عمومی، به تأمین منابع مالی بلندمدت برای پروژه‌های بزرگ کمک می‌کنند و مدل‌های جدیدی را برای مدیریت پروژه‌های زیربنایی و اقتصادی ارائه می‌دهند.

وحید روشن‌قلب، مدیر نظارت بر بازار اولیه سازمان بورس و اوراق بهادار با اشاره به اقدامات صورت‌گرفته برای تسهیل فرایند تأمین مالی شرکت‌ها از طریق دستورالعمل نحوه صدور مجوز عرضه عمومی شرکت‌پروژه‌ها، گفت: «تصویب شیوه‌نامه تسهیل تأمین مالی از طریق شرکت‌پروژه‌سهامی عام در شورای ملی تأمین مالی از جمله این موارد به حساب می‌آید.»

او افزود: «مطابق با این مسئله، امکان مشارکت بانک‌ها در پذیره‌نویسی سهام شرکت‌های موضوع این دستورالعمل و همچنین کاهش ابهام در سودآوری این شرکت‌ها در سنوات پس از پذیره‌نویسی از طریق ممنوعیت قیمت‌گذاری دستوری در محصولات این شرکت‌ها در صورت تصویب شورای ملی تأمین مالی فراهم شده است.» روشن‌قلب توضیح داد: «هیئت پذیرش بورس‌ها، امکان‌پذیر بودن تحقق پروژه و سنجش ریسک اجرای طرح را مورد بررسی قرار می‌دهد. علاوه بر موافقت این هیئت، شرکت‌ها موظف هستند مجوزهای قانونی، مستندات، گزارش‌های کارشناسان رسمی و سایر مدارک ذکر شده در دستورالعمل را به سازمان بورس ارائه کنند.»

او تأمین مالی این شرکت‌ها از طریق بازار سرمایه را موجب تجهیز منابع و جذب سرمایه‌های خرد در مسیر تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام دانست و بیان کرد: «در صورت کامل بودن مستندات و ارسال مدارک لازم از شرکت‌های متقاضی، تا پایان سال شاهد پذیره‌نویسی و تأمین منابع لازم برای تکمیل تعداد دیگری از پروژه‌ها در بازار سرمایه خواهیم بود.»

موتور محرک پروژه‌های کلان

سروش صنوبری، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو

گزارش

بازار انرژی‌های پاک به‌عنوان یکی از سریع‌ترین حوزه‌های رشد در جهان امروز به مرکز توجه دولت‌ها، شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران تبدیل شده است. این بازار که بر تولید و استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و فناوری‌های ذخیره‌سازی انرژی تمرکز دارد، نه‌تنها راهکاری برای کاهش اثرات زیست‌محیطی ناشی از سوخت‌های فسیلی به شمار می‌رود، بلکه نقش کلیدی در آینده اقتصاد جهانی ایفا می‌کند.

در سال‌های اخیر، تلاش‌های جهانی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و مقابله با تغییرات اقلیمی، به تقاضای گسترده‌ای برای انرژی‌های پاک منجر شد.

منابعی همچون انرژی خورشیدی، بادی، آبی و زمین‌گرمایی به‌دلیل تجدیدپذیری و عدم تولید آلاینده‌ها، گزینه‌های مناسبی برای جایگزینی سوخت‌های فسیلی به‌شمار می‌روند.

در این میان، انرژی خورشیدی و بادی به‌عنوان ارزان‌ترین و در دسترس‌ترین منابع تولید برق، بیشترین سهم را در این بازار به خود اختصاص داده‌اند.

پیشرفت فناوری یکی از عوامل اصلی توسعه بازار انرژی‌های پاک بود. کاهش هزینه تولید پنل‌های خورشیدی و توربین‌های بادی، همراه با پیشرفت در فناوری باتری‌های لیتیومی و یونی، ذخیره انرژی را اقتصادی‌تر و دسترس‌پذیرتر کرده است. رشد این بازار علاوه بر این، محدودیت در تأمین مواد اولیه کمیاب مانند حساب می‌آید.

بازار انرژی‌های پاک تنها به‌عنوان یک بخش اقتصادی مطرح نیست، بلکه راه‌حلی حیاتی برای کاهش اثرات تغییرات اقلیمی و ایجاد آینده‌ای پایدار برای نسل‌های آینده است. رشد این بازار علاوه بر تأثیرات زیست‌محیطی مثبت، فرصت‌های شغلی جدید و اقتصادی را در سراسر جهان مهیا کرده است. از سویی برای ما با توجه به ناترازی انرژی در

با «آتیه نو» با اشاره به اینکه یکی از مزایای اصلی شرکت‌پروژه‌ها، امکان جذب سرمایه از احاد مردم است، گفت: «در این شرکت‌ها تمامی افراد حتی با سرمایه‌های خرد، می‌توانند در پروژه‌های بزرگ مشارکت کنند. این رویکرد نه‌تنها منابع کم‌را به سمت پروژه‌های بزرگ هدایت می‌کند بلکه از نظر اجتماعی نیز موجب افزایش احساس تعلق و مشارکت عمومی می‌شود.»

او افزود: «بدین ترتیب، تأمین منابع مالی برای پروژه‌ها به فرایندی همگانی و پایدار تبدیل خواهد شد. این مدل به‌ویژه برای پروژه‌هایی که به سرمایه‌گذاری بلندمدت نیاز دارند، مناسب به نظر می‌آید؛ چراکه فشار برای بازپرداخت فوری که در بانک‌ها و سایر روش‌های تأمین مالی وجود دارد، در این روش به حداقل می‌رسد.»

به گفته صنوبری، در شرکت‌پروژه‌ها، تمرکز اصلی بر پیشرفت پروژه‌ها و اجرای به‌موقع آن‌هاست. این شرکت‌ها به جای اینکه تنها بر سودآوری کوتاه‌مدت تمرکز کنند، هدف اصلی خود را افزایش درصد پیشرفت پروژه‌ها قرار می‌دهند. برای تحقق این هدف، شرکت‌های پروژه‌محور معمولاً واحدهایی به نام مدیریت کنترل پروژه دارند که نظارت دقیق و مستمر بر روند اجرایی پروژه‌ها انجام می‌دهند. در این شرکت‌ها، پیشرفت فیزیکی پروژه‌ها مستقیماً بر قیمت سهام و عملکرد کلی شرکت تأثیرگذار

کشورمان، این بازار می‌تواند با توجه به ظرفیت‌هایی که درون آن نهفته است، به رفع معضل ناترازی کمک شایانی کند.

بازار انرژی‌های پاک

علی نقوی، مدیر عامل بورس انرژی ایران با اشاره به اینکه حوزه انرژی‌های پاک به‌عنوان ترند بورس‌های دنیا مطرح است، گفت: «ما از دو سال گذشته خیلی جدی‌تر این موضوع را در دستور کار قرار داده‌ایم.»

او با تأکید بر اینکه این سازمان بحث‌های مربوط به کالاهای سبز و برق سبز را طی سال گذشته دنبال کرده، ادامه داد: «در دل همین موضوع، گواهی کرین را برای نیروگاه‌های تجدیدپذیر پیگیری می‌کنیم. همچنین پذیرش سوخت سبز از چند هفته پیش آغاز شده و معاملات آن را خواهیم داشت. به‌عنوان نمونه خود کرین را از یک شرکت دانش‌بنیان که کرین سبز تولید می‌کند، پذیرش کرده‌ایم و معاملات آن شروع شده و از این منظر علاقه‌مند هستیم معاملات کرین را توسعه دهیم.»

نقوی توضیح داد: «در حوزه اوراق بهادار که مبتنی بر انرژی‌های پاک است، اقداماتی مانند گواهی صرفه‌جویی گاز و برق صورت پذیرفته که مورد دوم در هفته‌های گذشته رونمایی شد. بحث گواهی برق تجدیدپذیر هم به سرانجام رسید.»

توکن حامل‌های انرژی

مدیرعامل بورس انرژی همچنین درباره توکن‌های حامل‌های انرژی گفت: «در این بحث از کمیته فقهی مجوز لازم را گرفته‌ایم و در حوزه بازارهای کرینی بین‌المللی قاعدتاً توکن کرین به ما یاری می‌رساند و ظرفیت خوبی را در اختیار ما قرار می‌دهد. هم‌اکنون در حال مذاکره با برخی شرکت‌های صاحب فناوری هستیم تا بتوانیم ظرفیت‌های معاملاتی این بخش را فعال کنیم.» او توضیح داد: «در حوزه کرین شاید در گام اول بحث بازارهای داوطلبانه مطرح باشد اما واقعیت این است که وقتی این شدت آلودگی را می‌بینیم و با اثر منفی

است. این کارشناس بازار سرمایه توضیح داد: «در این نوع شرکت‌ها، اهمیت پروژه‌ها به اندازه‌ای است که مدیریت پروژه‌ها به یک واحد دائمی و کلیدی در ساختار سازمانی تبدیل می‌شود. این واحدها به‌طور مداوم بر پیشرفت پروژه‌ها نظارت می‌کنند و وظیفه تأمین به‌موقع منابع مالی و تخصیص بهینه آن‌ها را نیز بر عهده دارند. با توجه به این نگرش پروژه‌ها در مدت‌زمان کوتاه‌تری تکمیل می‌شوند و به بهره‌برداری می‌رسند.»

مزایای شرکت‌های پروژه‌محور

صنوبری ادامه داد: «این مدل شرکت‌ها مزایای قابل‌توجهی دارند که آن‌ها را از دیگر روش‌های تأمین مالی متمایز می‌کند. از جمله این مزایا می‌توان به کم‌هزینه بودن، سرعت بالای تأمین مالی، امکان جذب سرمایه از منابع خرد مردم و نظارت دقیق بر پروژه‌ها اشاره کرد. در مقایسه با بانک‌ها و سایر نهاد‌های مالی، هزینه تأمین مالی در شرکت‌های پروژه‌محور به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای کاهش می‌یابد. همچنین، به‌دلیل استفاده از فناوری‌های نوین برای نظارت بر پروژه‌ها، شرکت‌های مذکور قادرند روند پیشرفت کار را به‌طور دقیق‌تری کنترل کنند.» او بیان کرد: «همچنین، به‌دلیل آنکه این شرکت‌ها از سرمایه‌گذاری مردم بهره می‌برند، سرعت تأمین منابع

شرکت پروژه‌ها

یک رویکرد نوین در تأمین مالی

مالی در آن‌ها افزایش یافته و پروژه‌ها سریع‌تر از روش‌های سنتی به بهره‌برداری می‌رسند. این روند موجبات آن را فراهم می‌آورد تا پروژه‌های ملی و زیرساختی به‌سرعت تکمیل شده و نتایج آن‌ها به‌طور سریع‌تری به جامعه منتقل شود.»

این کارشناس بازار سرمایه با بیان اینکه یکی دیگر از ویژگی‌های مهم شرکت‌های پروژه‌محور، استفاده از فناوری‌های پیشرفته در مدیریت پروژه‌هاست، اضافه کرد: «این شرکت‌ها با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای پیشرفته کنترل پروژه، می‌توانند به‌طور دقیق و به‌موقع، روند اجرای پروژه‌ها را زیر نظر داشته باشند. این نرم‌افزارها به تیم‌های مدیریتی امکان می‌دهند تا پیشرفت فیزیکی و مالی پروژه‌ها را به‌صورت لحظه‌ای پیگیری و هرگونه انحراف از برنامه‌ریزی را سریعاً شناسایی و اصلاح کنند. بهره‌گیری از این فناوری‌ها موجب می‌شود که در نهایت پروژه‌ها با کیفیت بالاتر و در زمان کوتاه‌تری به اتمام برسند و جامعه از بهره‌برداری زودتر آن‌ها بهره‌مند شود.

تأمین مالی بلندمدت شرکت‌ها

هادی قوامی، عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه قانون‌گذار راه‌های مختلفی را برای تأمین مالی از مسیر بورس در نظر گرفته، گفت: «شرکت‌پروژه یکی از بهترین ابزارهای بورس برای جذب و تجهیز منابع جهت توسعه صنایع است. بورس با کانالیزه کردن نقدینگی، آن را به حلقه‌های پسین تولید جذب می‌کند.»

قوامی درباره میزان نقش شرکت‌پروژه‌ها در افزایش سهم بازار سرمایه در تأمین مالی تولید، بیان کرد: «متأسفانه تسلط اقتصاد بانک‌محور باعث شده سهم بانک‌ها از تأمین مالی افزایش یافته و به حدود ۹۰ درصد برسد. این درحالی است که با تأمین مالی از طریق بازار سرمایه می‌توان مشکل تجهیز منابع شرکت‌های مختلف صنعتی و تولیدی را حل و زمینه را برای ایجاد اشتغال در کشور هموار کرد.» عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس با اشاره به اینکه بازار سرمایه در چندسال اخیر و با توجه به توسعه و تعریف ابزارهای متنوع به تثبیت نقش خود در تأمین مالی شرکت‌ها، طرح‌ها و پروژه‌ها پرداخته، ادامه داد: «استفاده از ابزار شرکت‌پروژه برای تأمین مالی پروژه‌های نیمه‌تمام بخش خصوصی و همچنین اجرای طرح‌های توسعه در صنایع بسیار مهم است. تلاش مجلس برای تسهیل مقررات مربوط به شرکت‌پروژه باعث می‌شود سود سرمایه در طول زمان افزایش یافته و مردم با اطمینان بیشتری جذب بازار سرمایه شوند.»

سلگی ادامه داد: «علاوه بر این، اشتغال‌زایی یکی دیگر از مزایای قابل‌توجه بازار انرژی‌های پاک به‌شمار می‌رود. توسعه فناوری‌ها و ساخت نیروگاه‌های تجدیدپذیر، فرصت‌های شغلی جدیدی در بخش‌های مختلف ایجاد کرده؛ از تحقیق و توسعه گرفته تا نصب و نگهداری تجهیزات. این روند به رشد اقتصادی در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه کمک شایانی کرده است.» این کارشناس بازار سرمایه با بیان اینکه بازار انرژی‌های پاک همچنین تأثیرات مثبتی بر کاهش آلودگی هوا و بهبود سلامت عمومی دارد، توضیح داد: «کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی به‌طور مستقیم به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و آلاینده‌های مضر مانند دی‌اکسید کربن و اکسیدهای نیتروژن منجر می‌شود. این تغییر نه‌تنها به حفظ محیط زیست یاری می‌رساند، بلکه هزینه‌های درمانی مرتبط با بیماری‌های ناشی از آلودگی هوا را کاهش می‌دهد.» سلگی یادآور شد: «از سوی دیگر، این بازار با تقویت امنیت انرژی، وابستگی کشورها به واردات سوخت‌های فسیلی را کاهش می‌دهد. استفاده از منابع انرژی بومی و تجدیدپذیر، کشورها را از نوسانات قیمت جهانی نفت و گاز مصون می‌سازد.»

او افزود: «بازار انرژی‌های پاک همچنین به‌عنوان محرکی برای نوآوری‌های فناوری عمل می‌کند. سرمایه‌گذاری‌های کلان در این بخش باعث توسعه فناوری‌های پیشرفته‌ای مانند باتری‌های ذخیره‌سازی انرژی، سیستم‌های هوشمند مدیریت انرژی و خودروهای برقی شده است. این نوآوری‌ها علاوه بر مزایای زیست‌محیطی، قابلیت افزایش بهره‌وری انرژی و کاهش هزینه‌ها را دارند.»

این کارشناس بازار سرمایه بیان کرد: «در نهایت، مزایای بازار انرژی‌های پاک به‌عنوان یک بسته کامل شامل پایداری محیط زیست، رشد اقتصادی و بهبود کیفیت زندگی، این بازار را به یکی از اولویت‌های اصلی دولت‌ها، شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران تبدیل کرده است. همچنین با ادامه حمایت‌ها و پیشرفت‌های فناورانه، نقش این بازار در حل چالش‌های جهانی مانند تغییرات اقلیمی و بحران انرژی بیش از پیش پررنگ می‌شود.»